

TIBBIYOT OLIYGOHLARIDA UMUMIY FIZIKA – KASBGA YO‘NALTIRILGAN KURS SIFATIDA.

Mullojanov Islom, Xujapova Aziza Alisher qizi

Tashkent Tibbiyot Akademiyasi, O‘zbekiston,

Annotatsiya: Tibbiyot oliy o‘quv yurtlarida umumiy fizika fanini o‘qitish birinchi navbatda talabalarni zamonaviy fizika yutuqlari bilan tanishtirish, ushbu fanning ilmiy-texnik taraqqiyotda tutgan o‘rni va rolini ko‘rsatib berish, bo‘lajak mutaxassislarda tabiiy-ilmiy dunyoqarashni shakllantirishni taqozo qiladi.

Kalit so‘zlar: kasbiy yo‘naltirish, fizikaviy bilim, tadqiqot tahlili, fizik masalalar.

Ma'lumki, inson organizmida sodir bo‘ladigan bir qator fiziologik jarayonlar umumiy fizik qonuniyatlarga asoslanadi. Ko‘pgina diagnostika usullari, shuningdek, davolash usullari jismoniy tamoyillarni qo‘llash, fizik hodisa va jarayonlardan foydalanishga asoslangan. Ko‘pgina tibbiy asboblar dizayni bo‘yicha jismoniy qurilmalardir. Tibbiyot fizika sohasidagi nazariy va eksperimental yutuqlar natijalaridan foydalanadi. Shunday qilib, fizika umuman tibbiyot uchun, shuningdek, bo‘lajak shifokorning rivojlanishi uchun juda muhimdir.

Tibbiyotda qo‘llaniladigan diagnostika va davolashning fizik usullariga oid umumiy fizika elementlari bilan birgalikda shifokor uchun zarur bo‘lgan amaliy biofizika masalalari, tegishli asbob-uskunalarini loyihalash tamoyillari tibbiyot oliy o‘quv yurtlarida o‘rganiladigan fizika fanining mazmunini tashkil qiladi. “Fizika, matematika” fani 3-avlod oliy kasbiy ta’lim davlat ta’lim standartiga muvofiq matematika, tabiiy fanlar va tibbiy-biologik siklning asosiy qismiga kiritilgan. Ushbu fanning jismoniy komponentini o‘rganish natijasida talabalar: quyidagi vakolatlarga ega bo‘lish:

umumiy madaniy;

kasbiy va ijtimoiy faoliyatning turli turlarida tabiiy fanlar metodlarini amaliyotda qo‘llashga qodir va tayyor bo‘lishi;

professional:

shifokorning kasbiy faoliyati davomida yuzaga keladigan muammolarning tabiiy ilmiy mohiyatini aniqlashga, ularni hal qilish uchun tegishli fizik-kimyoviy va matematika apparatlaridan foydalanishga qodir va tayyor;

yangi istiqbolli vositalarni yaratish maqsadida zamonaviy nazariy va eksperimental tadqiqot usullarini ishlab chiqishda, tadqiqot natijalaridan amaliy foydalanish va joriy etish bo‘yicha ishlarni tashkil etishda ishtirok etishga qodir va tayyor;

tadqiqotning laboratoriya, apparat natijalarini sharhlashga qodir va tayyor.

Inson organizmida sodir bo‘ladigan jarayonlar asosidagi asosiy jismoniy hodisalar va qonuniyatlarni bilish; fizik omillarning organizmga ta'sirining xususiyatlari; tibbiy asbob-uskunalar ishlashining jismoniy asoslari; jismoniy qurilmalar bilan ishlashda xavfsizlik qoidalari; ionlashtiruvchi nurlanishdan foydalanish qoidalari va ularning biologik to‘qimalarga ta'siri bilan bog‘liq xavflar; himoya qilish va dozani kamaytirish usullari; biomexikaning asosiy qonunlari va uning stomatologiya uchun ahamiyati; jismoniy jihozlardan foydalana olish; kattalashtiruvchi

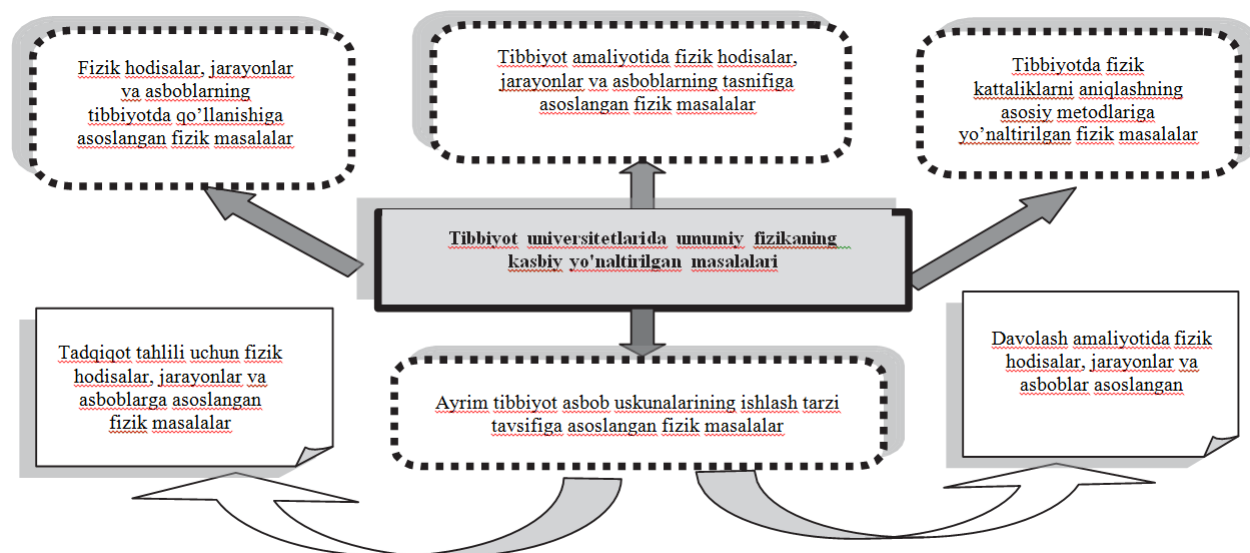
uskunalar bilan ishlash (mikroskoplar, optik va oddiy lupalar); eng oddiy tibbiy asboblarga (fonendoskop, nevrologik bolg'a va boshqalar) egalik qilish; stomatologik kontseptual apparatlar, tibbiy va stomatologik asboblari;

Tibbiyot universitetida o'qitiladigan fizika kursi dasturida taqdim etilgan o'quv materialining mazmunini tahlil qilaylik. Ushbu kursning maqsadi tibbiyot fakulteti talabalariga boshqa o'quv fanlarini o'qitish uchun ham, shifokorni bo'lajak mutaxassis sifatida bevosita shakllantirish uchun ham zarur bo'lgan jismoniy, texnik va biofizik bilim va ko'nikmalarni o'rgatishdir. Kasbiy yo'naltirilgan savollar orqali biz o'rganish va hal qilish shifokorning kelajakdagi kasbiy faoliyati uchun zarur bo'lishi mumkin bo'lgan savollarni tushunamiz. Biz ko'rib chiqilayotgan kurs uchun kasbiy yo'naltirilgan masalalar tasnifini taklif qilamiz. U quyidagi savollarni o'z ichiga oladi:

- jismoniy aniqlashning asosiy usullari
- tibbiyotda xitoy miqdori;
- tibbiy amaliyotda fizik hodisa va jarayonlarning o'ziga xos xususiyatlari;
- fizik hodisalar, jarayonlar, qurilmalarni tibbiyotda qo'llash (tadqiqot uchun diagnostikada foydalanish, tibbiy amaliyotda foydalanish);
- tibbiyotning harakat tamoyilini tavsiflash
- Mohiyatan jismoniy qurilmalar bo'lgan rus qurilmalari.

Misol tariqasida tibbiyot universitetida o'qitiladigan fizika kursining bo'limlaridan biri - "Mexanik tebranishlar va to'lqinlar"ga batafsil to'xtalib o'tamiz. Akustika". Jadvalda 1 biz ko'rib chiqilayotgan bo'lim doirasida tibbiyot talabarlari tomonidan o'rganiladigan kasbiy yo'naltirilgan masalalarning aniq misollarini ko'rsatamiz.

Tibbiyot universitetlarida umumiy fizikani kasbiy yo'naltirishdagi vazifalarining sinflanishi.

Tibbiyot universitetida fizika kursining kasbiy yo'naltirilgan masalalari, shuningdek, kasbiy yo'naltirilgan xarakterdagi jismoniy muammolarni hal qilishda ham o'rganilishi mumkin. Kasbiy yo'naltirilgan xarakterdagi jismoniy vazifalar deganda, mazmuni aniq ifodalangan kasbiy yo'naltirilgan xususiyatga ega, hal qilingan jismoniy vazifalar tushuniladi.

Kasbiy yo'naltirilgan masalalarning yuqoridagi tasnifiga asoslanib, biz tibbiyot oliy o'quv yurtlari talabarlari o'rganadigan fizika kursida kasbiy yo'naltirilgan xarakterdagi fizik masalalarning tasnifini taklif qilamiz.

Tibbiyot universitetida fizika kursida kasbiy yo‘naltirilgan xarakterdagi jismoniy vazifalarning ko‘rsatilgan turlarining har birida miqdoriy (hisoblash), sifat va ijodiy jismoniy vazifalar va vazifalarni ajratish mumkin.

Tadqiqotimiz natijalari shuni ko‘rsatadiki, bo‘lajak shifokorlarni tayyorlashda kasbiy yo‘naltirilgan jismoniy vazifalardan foydalanish talabalarning o‘quv natijalariga ijobiy ta'sir ko‘rsatadi, bo‘lajak mutaxassisning ijodiy shaxsini rivojlantirishga yordam beradi va uning shakllanishiga yordam beradi. Kasbiy yo‘naltirilgan tabiatning jismoniy vazifalari yangi materialni o‘rganishda, o‘rganilganlarni takrorlash, mustahkamlash va umumlashtirishda, o‘quvchilarning auditoriya va sinfdan tashqari mustaqil ishlarini tashkil qilishda dars paytida foydalanish mumkin. Kasbiy yo‘naltirilgan jismoniy vazifalardan foydalanish o‘quv jarayonini individuallashtirishga imkon beradi.

Adabiyotlar ro‘yxati:

Remizov A.N., Antonov V.F., Vladimirov Yu.A. Tibbiyot oliy o‘quv yurtlari talabalari uchun tibbiy va biologik fizika bo‘yicha dastur. M.: VUNMTs, 2000.

M.I. Bazarbayev., A.Z.Sobirjonov. “Biofizika”. Toshkent-2018. 128 b.